

Inhoud

Woord vooraf	5
Towards mutual recognition of investigative measures and free movement of evidence	21
GERT VERMEULEN, WENDY DE BONDT & YASMIN VAN DAMME	
1 Introduction	21
1.1 Cross-border gathering and use of evidence	21
1.2 Over complexity of the current environment	22
1.3 A six clustered benchmarking framework	23
1.4 Data collection via online-questionnaire	25
1.4.1 Design of the questionnaire	25
1.4.2 Qualified respondents: (National) expert groups and Eurojust	26
2 Findings and recommendations	27
2.1 MR of investigative measures	27
2.1.1 The use of the 32 MR offences	27
2.1.2 Enhanced stringency in cooperation	29
2.1.3 Accepting and executing orders	33
2.1.4 Horizontalisation of cooperation	36
2.2 Free movement of evidence	39
3 Conclusion	42
4 Bibliography	43
Differences In Material Detention Conditions & Sentence Execution A Threat To The Area Of Freedom, Security & Justice ?	47
BY NEIL PATERSON & GERT VERMEULEN	
1 Introduction	47
2 The Council of Europe & Detention Conditions	48
3 Concerns regarding European Detention Conditions highlighted by the CPT and the European Court of Human Rights	50
4 How many foreigners are there in European Prisons ?	52
5 What problems do foreigners in European Prisons face ?	53
6 The development of an EU Acquis - Mutual Recognition, Sentence Execution & Detention Conditions	55
7 The Framework Decisions	56
7.1 European Arrest Warrant & The Surrender Of Persons Between Member States	57
7.2 Mutual Recognition of Judgments involving Custodial Sentences/ Deprivation of Liberty	58
8 Discussion	60
Maklu	7

9	Conclusion	62
10	Bibliography	63
	10.1 Legal and political documents (in alphabetical order)	63
	10.2 Case law	64
	10.3 Literature	64

Towards minimum procedural guarantees for the defence in criminal proceedings in the EU 67

LAURENS VAN PUYENBROECK & GERT VERMEULEN

1	Introduction	67
2	The importance of minimum procedural guarantees for the defence in criminal proceedings throughout the EU	68
	2.1 The inadequacy of the ECHR framework	68
	2.2 Mutual recognition and minimum procedural guarantees	69
3	Procedural safeguards in criminal proceedings throughout the EU: the current state of affairs	72
	3.1 Analysis of the ECHR case law	73
	3.1.1 Right to information	73
	3.1.2 Right to legal advice	75
	3.1.3 Right to legal assistance free of charge	79
	3.1.4 Right to interpretation and translation	80
	3.2 Compliance with the ECHR in the EU Member States	83
	3.2.5 The right to information	83
	3.2.6 The right to legal assistance	84
	3.2.7 The right to legal assistance (partially) free of charge	85
	3.2.8 Quality of legal assistance (partially) free of charge	86
	3.2.9 The right to interpretation and translation	86
	3.2.10 Procedural rights in the mutual recognition instruments	87
4	The EU's policy on procedural rights in criminal proceedings	87
5	Conclusion	89

De studie van onveiligheid in lokale geografische settings – “mogelijkheden, knelpunten en verwachtingen” 91

LIEVEN PAUWELS

1	Inleiding	91
2	De conceptualisering van geografische gebieden	92
3	De operationalisering van lokale geografische eenheden in Belgisch criminologisch onderzoek	95
	3.1 Statistische sectoren	95
	3.2 Beleidsgeoriënteerde clusters van sectoren	97
	3.3 De viercijferige postcodes (oude deelgemeentes) en de fusiegemeente	97

3.4	Het eeuwige probleem van de geo-codering of het bepalen van de omgeving in surveys	98
3.5	Overlappende grenzen	99
3.6	Het juiste aggregatieniveau bestaat niet	99
4	Relevante structurele kenmerken van lokale settings	99
4.1	Multicollineariteit tussen bestudeerde sociaal-structurele kenmerken	100
5	De bruikbaarheid van administratieve gegevens met betrekking tot sociaal-structurele gebiedskenmerken	100
6	Methoden om sociaal-ecologische processen te meten	102
6.1	Perceptuele maten op basis van representatieve surveys van bewoners	102
6.2	Perceptuele maten op basis van surveys van professionele sleutelfiguren: een beloftevol alternatief	103
6.3	Voor-en nadelen van perceptuele maten	103
6.4	Systematische sociale observatie van gebeurtenissen	104
6.5	De “lost-letter” techniek	104
7	Sociaal-ecologische processen moeten betrouwbaar en geldig gemeten worden	104
7.1	Ecologische betrouwbaarheid	104
7.2	Ecologische geldigheid	105
8	Het expliciteren van relaties tussen kenmerken van de sociaal-ecologische setting en het individu	105
9	Hoe moet het verder met sociaal-ecologisch onderzoek?	106
9.1	Waarom steeds de woonomgeving	106
9.2	Waarom niet meer aandacht voor de meting van actuele blootstelling aan sociaal-ecologische settings?	107
10	Besluit	108
11	Bibliografie	108

Een ecologisch verklaringsmodel voor het effect van verstedelijking op concentraties van slachtofferschap en angst voor criminaliteit: een ruimtelijke analyse van 346 Belgische fusiegemeenten 113

WIM HARDYNS, MAARTEN VAN DE VELDE & LIEVEN PAUWELS

1	Inleiding	113
2	Verstedelijking, overlast, slachtofferschap en angst in een notendop	114
2.1	Modellen van sociale cohesie, slachtofferschap en angst	114
2.2	Theoretische modellen van opportuniteit, slachtofferschap en angst	115
2.3	De gevolgen van overlast voor slachtofferschap en angst voor criminaliteit	116
3	Eerdere Belgische studies naar de sociale ecologie van overlast, slachtofferschap en angst voor criminaliteit	116
4	De huidige studie	117
5	Data en operationalisering van kenmerken van de fusiegemeente	118
5.1	Data	118

5.2	Operationalisering van kenmerken van de fusiegemeente	119
6	Hypothesen en methodologie	120
7	Resultaten	121
9	Conclusie en discussie	123
10	Bibliografie	124
11	Bijlagen	129

Gemeentelijke spreiding van ‘collective efficacy’ en individuele verschillen in mijdgedrag 131

WIM HARDYNS

1	Inleiding en probleemstelling	131
2	Collective efficacy als verklaring voor individuele verschillen in mijdgedrag	134
3	Afgeleide hypothesen	135
4	Data	138
4.1	Kenmerken van het individu	138
4.2	Kenmerken van de fusiegemeente	140
5	Methodologie	143
6	Samenhang tussen ecologische kenmerken uit het collective efficacy model	143
7	Effecten van gemeentekenmerken en achtergrondvariabelen op individuele verschillen in mijdgedrag	145
8	Conclusie en bedenkingen	149
9	Bibliografie	152
10	Bijlagen	157

En nu is het genoeg! Acties van buurtbewoners tegen criminaliteit en onveiligheid 159

DR. T. DEGRAEUWE

1	Inleiding	159
2	De toegenomen betrokkenheid van de burger in de veiligheidszorg	160
3	Drie lokale burgerinitiatieven onder de loep	162
3.1	Inleiding	162
3.2	Private bewaking in Sint-Martens-Latem	163
3.2.1	Een voorstelling van de buurt en het burgerinitiatief	163
3.2.2	Traumatisch slachtofferschap	164
3.2.3	Ideologisch gemotiveerd wantrouwen in de staat en ondernemingszin	165
3.2.4	Privacy versus sociale controle	166
3.2.5	Gunstige gelegenheidsstructuur voor private vormen van protectie	167
3.3	Een buurtinformatienetwerk in de Liedermeerswijk	168

3.3.1	Een voorstelling van de buurt en het burgerinitiatief	168
3.3.2	Een collectieve beleving van criminaliteitsontwikkelingen	168
3.3.3	De diefstalgevoeligheid versus het ideaalbeeld van de wijk	169
3.3.4	Buurtengagement en solidariteit	170
3.3.5	Basisvertrouwen in de politie	171
3.3.6	Achteruitgang en reanimatie van het buurtinformatienetwerk	172
3.4	Bewonersinitiatieven ter verbetering van de leefbaarheid in Nieuw Gent	172
3.4.1	Een voorstelling van de buurt en het burgerinitiatief	172
3.4.2	Criminaliteit maakt deel uit van een veelheid aan buurtproblemen	173
3.4.3	Het falen van de probleemoplossers	174
3.4.4	Collectieve actie is moeilijk	175
3.4.5	Externe hulp door het opbouwwerk	175
3.4.6	Aanpak van de basisoorzaken van criminaliteit en responsabilisering van de probleemoplossers	176
3.5	Besluit	177
4	Ter uitgeleide	179
5	Bibliografie	181

**Stiefbroederlijk delen: de wettelijke gelijkstelling van private
veiligheidsbedrijven met private militaire bedrijven** 183

DR. J. MATTHYS

1	Inleiding	183
2	De definitie van een privaat militair bedrijf	184
3	Politietaken en militaire taken	185
3.1	Politietaken	185
3.1.1	Ordehandhaving	186
3.1.2	Private eigendomsbescherming	186
3.1.3	Preventie	186
3.1.4	Veiligheidsadvies	187
3.1.5	Opsporing	187
3.1.6	Informatievergaring	188
3.2	Militaire taken	188
3.2.1	Bescherming/defensie	188
3.2.2	Preventie	189
3.2.3	Aanval	189
3.2.4	Veiligheidsadvies	190
3.2.5	Intelligentievergaring	190
3.2.6	Zelfbedruipendheid	190
4	Politietaken en militaire taken in een private sfeer	191
4.1	De dichotomie interne microbedreiging en externe macrobedreiging	192
4.2	Analyse van de uitoefening van politietaken en militaire taken in een privaat kader	192

4.2.1	Ordehandhaving/private eigendomsbescherming/defensie	193
4.2.2	Preventie	193
4.2.3	Veiligheidsadvies	194
4.2.4	Aanval die niet voldoet aan de internationaalrechtelijke voorwaarden	194
4.2.5	Aanval die wel voldoet aan de internationaalrechtelijke voorwaarden/opsporing	195
4.2.6	Informatievergaring/intelligentievergaring	195
4.3	Besluit rond de rationaliteit van de gelijkschakeling van licentiesystemen	196
4.4	Een addendum bij het niet bespreken van publiekprivate samenwerking	196
5	Conclusie	197
6	Bibliografie	198

Burgerinitiatieven en veiligheidsbeleid 201

MARC COOLS

1	Inleiding	201
2	De burger en zijn veiligheid, terug van weggeweest	202
3	Integrale veiligheidszorg als ‘paars’ experiment	204
4	Van ‘garde civique’ over private militias naar burgerinitiatieven	206
5	Private militaire ondernemingen als exponent van de ‘governance of security’ ?	209
6	Een persoonlijk ‘updatet’ besluit	211
7	Bibliografie	215

Criminalisering als laatmoderne sociale controlestrategie.

De ontwikkeling van het strafrecht onder de ‘paarse’ regeringen Verhofstadt I en II (1999-2007). 223

PATRICK HEBBERECHT

1	Inleiding	223
2	Het belang van de studie van het strafrecht voor een kritische analyse van misdaad en misdaadcontrole	224
2.1	De studie van de misdaad start met een sociaal-wetenschappelijke analyse van het strafrecht	224
2.2	De evolutie in de sociaal-wetenschappelijke aandacht voor het strafrecht	224
2.3	Sociaal-wetenschappelijke verklaringen voor het ontstaan en de evolutie van strafwetten	226
3	De strafwetwijzigingen onder de ‘paarse’ regeringen Verhofstadt I en II (1999-2007)	228
3.1	De strafwetwijzigingen met betrekking tot de (veiligheid van de) Staat	228
3.1.1	De volkenrechtelijke misdrijven	228

3.1.2	De criminalisering van het (internationaal) terrorisme	229
3.1.3	Het vreemdelingenstrafrecht	230
3.2	De strafwetswijzigingen met betrekking tot de economie	231
3.2.1	De criminalisering van bepaalde computer- en telecommunicatiepraktijken	232
3.2.2	De criminalisering van productie- en handelspraktijken met het oog op de bescherming van de consument	232
3.2.3	De criminalisering van financiële praktijken	232
3.2.4	De criminalisering van praktijken in het vervoer van goederen en personen	233
3.2.5	De criminalisering van georganiseerde misdaadpraktijken	233
3.3	De strafwetswijzigingen met betrekking tot de ‘civiele maatschappij’	236
4	Criminalisering als laatmoderne controlestrategie	237
4.1	Een analyse van laatmoderne strafwetswijzigingen vereist een kritische, structureel-historisch theoretisch kader.	237
4.2	Laatmoderne economische transformaties	239
4.3	Laatmoderne culturele, morele en sociale ontwikkelingen	240
4.4	Laatmoderne politieke ontwikkelingen	241
4.5	De ‘verpaarsing’ van het strafrecht ?	241
5	Bibliografie	242
 Do’s en dont’s van een integraal en geïntegreerd drugbeleid		247
FREYA VANDER LAENEN, LIESBETH VANDAM, CHARLOTTE COLMAN & BRICE DE RUYVER		
1	Opzet en conceptueel begrippenkader	247
1.1	Achtergrond	247
1.2	Centrale begrippen	248
1.3	Methodologie	249
1.3.1	Literatuurstudie	249
1.3.2	Identificeren van best practices in Vlaanderen	251
2	Onderzoeksresultaten	251
2.1	Best practices in de internationale literatuur	251
2.1.1	Preventie en vroeginterventie	252
2.1.2	Toeleiding naar arbeid	252
2.1.3	Dag- en nachtopvang en toeleiding naar woonprojecten	253
2.1.4	Harm reduction	253
2.1.5	Oriëntatie naar de hulpverlening vanuit politie en justitie	254
2.1.6	Sectoren uit andere domeinen	255
2.1.7	Beleidsontwikkeling en –afstemming	255
2.2	Implementatie van best practices in Vlaanderen	255
2.2.1	Het gebrek aan effect- en procesevaluaties in Vlaanderen	256
2.2.2	Voorbeelden van best practices	256
3	Conclusie	258

4	Bibliografie	260
De invloed van de detentie op het gebruik van legale en illegale drugs		265
LIESBETH VANDAM, BRICE DE RUYVER & TOM VANDER BEKEN		
1	Inleiding	265
2	Agnew's General Strain Theory	266
3	Methode	269
3.1	Onderzoeksdesign	269
3.2	Procedure	269
4	Resultaten	270
4.1	Beschrijving van de onderzoekspopulatie	270
4.2	Gebruikspatronen van legale en illegale drugs	271
4.2.1	Alcohol	271
4.2.2	Illegale drugs	272
4.2.3	Psychoactieve medicatie	274
4.2.4	Tabak	275
4.3	Is er een samenhang tussen strain en het gebruik van legale en illegale drugs – een verkenning	276
4.3.1	Familiale strain voor de detentie	276
4.3.2	Familiale strain tijdens de detentie	277
5	Discussie	278
6	Bibliografie	281
Alternatieve afhandelingen: keerpunten voor druggebruikers?		287
CHARLOTTE COLMAN, EVELINE DE WREE & BRICE DE RUYVER		
1	Inleiding	287
2	Het huidige onderzoek	290
2.1	Opzet: alternatieve sancties bij plegers van druggerelateerde criminaliteit	290
2.2	Een kwalitatief onderzoek	292
2.3	Selectie van en contactname met onderzoekssubjecten	292
2.4	Overzicht onderzoekssubjecten	294
3	Bevindingen	294
3.1	Hoe 'werkt' een alternatieve straf/maatregel?	294
3.2	Niet alleen een straf – ook hulp	297
3.3	Indirecte invloeden: het opbouwen van het sociale kapitaal	300
3.4	De invloed van 'eerdere trajecten'	301
4	Betekenis van de bevindingen	303
5	Besluit	306
6	Bibliografie	307

De samenwerking tussen justitie en de (drug)hulpverlening Randvoorwaarden voor een optimale interactie **313**

CHARLOTTE COLMAN, FREYA VANDER LAENEN & BRICE DE RUYVER

1	Inleiding	313
2	Justitie en (drug)hulpverlening: een geschikte combinatie	314
2.1	Effectiviteit van (drug)behandeling	314
2.2	Samenwerking justitie en (drug)hulpverlening: knelpunten en randvoorwaarden	316
2.2.1	Knelpunten	316
2.2.2	Randvoorwaarden	318
3	De Belgische situatie	326
3.1	Het beleid in een notendop	326
3.2	Alternatieve maatregelen: het juridisch kader	327
3.3	Effecten van Belgische alternatieve maatregelen	329
3.4	Illustraties van twee projecten: Proefzorg en de Drugbehandelingskamer	330
4	Conclusie	333
5	Bibliografie	334

Do's-and-don'ts van het noemen van namen van verdachten tijdens het vooronderzoek in strafzaken **343**

TESSA GOMBEER

1	Inleiding	343
2	Informatieverstreking door het gerecht	343
2.1	Recht op privacy	344
2.2	Artikelen 28 <i>quinquies</i> en 57 Sv.	346
2.3	Omzendbrief betreffende de informatieverstreking aan de pers	347
3	Informatieverstreking door de media	348
3.1	Recht op informatie	349
3.2	Geen strafrechtelijk verbod op noemen namen verdachten	350
3.3	Deontologische aanbevelingen	352
4	Conclusie	355
5	Bibliografie	355
5.1	Wetgeving	355
5.1.1	Algemeen	355
5.1.2	Vorbereidende documenten	356
5.1.3	Journalistieke beroepsethiek	356
5.2	Rechtspraak	357
5.2.1	België	357
5.2.2	EHRM	357
5.2.3	Uitspraken Raad voor de Journalistiek	358

5.3 Rechtsleer	358
5.3.1 (Bijdragen in) boekwerken	358
5.3.2 Tijdschriftartikelen	360
Capita selecta betreffende strafrecht en seksueel overdraagbare aandoeningen	363
BJORN KETELS	
1 Inleiding	363
2 De arts tussen hamer en aambeeld: partnernotificatie op het gebied van soa's	367
2.1 Inleiding	367
2.2 De hoofdlijnen van het medisch beroepsgeheim	368
2.3 Partnernotificatie bij hiv: van niet naar ja mits	371
2.4 Qui peut et n'empêche, pêche	377
2.5 Gerechtvaardigd hiv-exceptionalisme?	381
3 Soa's in het strafproces: op naar een verplichte hiv- en hepatitisest?	384
4 Conclusie	388
Bijstand van een advocaat bij het politieverhoor	389
PROF. DR. PH. TRAEST	
1 Inleiding	389
2 Actuele toestand	389
3. De rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens	391
4 De Belgische rechtspraak	395
5 Gevolgen van de Straatsburgse rechtspraak	397
5.1 De notie 'bijstand van de advocaat'.	397
5.2 Bij welke onderzoeksdaaden?	399
5.3 Een absoluut recht?	401
5.4 Sancionering van het gebrek aan bijstand van de advocaat	402
6 Aanpassingen aan de Belgische wetgeving	405
7 Besluit	410
'Van vlees en bloed' in de criminologie: bespiegelingen omtrent de (her)waardering van (nieuwe) kwalitatieve onderzoekstechnieken	411
TOM DECORTE	
1 Introductie	411
2 Kwalitatief onderzoek: de underdog	411
3 Kwalitatief onderzoek: methodologische variatie	415
4 Internationale mogelijkheden van kwalitatief onderzoek	420
5 Bijzondere sterktes van kwalitatief onderzoek	421
6 Culturele criminologie: een nieuwe impuls voor kwalitatief onderzoek?	424

7	Conclusie	425
8	Bibliografie	427

Middelengebruik bij migranten: hoe etnografische methoden het taboe helpen doorbreken 433

DR. M. MUYS

1	Inleiding	433
2	Onderzoeksvragen	434
3	Methodologie	434
3.1	Zoektocht naar de meest geschikte methode	434
3.2	De etnografische methode	435
3.2.1	Toegang	435
3.2.2	Observatie, participatie en communicatie	437
3.2.3	Registratie: veldnota's	440
3.2.4	Analyse	440
3.3	Verdiensten van de etnografische methode	440
3.3.1	Vertrouwensproblemen	440
3.3.2	Taalproblemen	442
4	Resultaten	443
4.1	De doelgroep: Iraanse migranten in België	443
4.2	Beschrijving gebruikspatronen	444
4.2.1	Gebruikte middelen	444
4.2.2	Motieven voor gebruik	445
4.2.3	Context waarin middelen worden gebruikt	446
4.3	Vergelijking van gebruikspatronen voor en na migratie	446
4.3.1	Ontvangst in het gastland	447
4.3.2	Verkrijgbaarheid	448
4.3.3	(Sociale) controle	448
4.4	Westerse culturele recepten	448
5	Conclusie	449
6	Bibliografie	450

Een kwalitatief monitoring systeem als instrument voor een lokaal drugsbeleid: 'hidden populations' in kaart 453

J. TIEBERGHIEN

1	Inleiding	453
2	Antwerpse Drug- en Alcoholmonitor	456
3	Methodologische bedenkingen	457
3.1	Methodologische validiteit	457
3.2	Rolconflicten	458
3.3	Vertrouwensrelatie	459
4	Praktische bedenkingen	460

4.1	Selectie	460
4.2	Training	461
4.3	Richtlijnen	462
4.4	Ondersteuning	463
5	Ethische bedenkingen	463
5.1	Confrontatie met druggebruik(ers)	463
5.2	Uitbuiting?	464
6	Reflectie en conclusie	465
7	Bibliografie	466

Revolutions in EU Crime Statistics: EULOCS – the EU level offence classification system 473

WENDY DE BONDT & GERT VERMEULEN

1	Introduction	473
1.1	Emerging cross-national crime statistics	473
1.1.1	Mainly national focus	473
1.1.2	Cross-national comparisons	474
1.1.3	Remaining gap: cross-national data on cross-border and organised crime	475
1.2	EU interest in crime statistics	475
1.2.1	Repeated acknowledgement of importance	475
1.2.2	Twofold research needed	477
1.2.3	EU funded Crime Statistics Project	477
2	EULOCS: the EU Level Offences Classification System	478
2.1	EULOCS' methodology	478
2.1.1	Desktop research	478
2.1.2	Consultation rounds	480
2.2	EULOCS' main features	481
2.2.3	Strictly offence based character	482
2.2.4	Clustering offence types	482
2.2.5	Clarification of the offence types	484
2.2.6	Gathering of meaningful data	486
2.3	Conclusion	488
3	Bibliography	488

The Measurement Of Human Trafficking, Sexually Exploited & Missing Children In The European Union. The MONTRASEC Model – The Great Leap Forward ? 493

BY GERT VERMEULEN AND NEIL PATERSON

1	Introduction	493
2	European Union data collection perspectives on trafficking in human beings	494

3	Previous data collection initiatives in the field of trafficking in human beings	495
4	SIAMSECT and MONTRASEC	496
5	MONTRASEC	498
5.1	Project objectives	498
5.2	Project Methodology	500
6	The MONTRASEC IT Tool	501
6.1	Definitions of trafficking in human beings and missing and sexually exploited children	502
6.1.1	Trafficking in human beings	502
6.1.2	Definitions of types of sexual exploitation of children	502
6.1.3	Definitions of types of missing children	502
6.2	The identification of indicators or variables for the templates	503
6.3	Composition of the templates	504
6.3.1	Links between the three templates	504
6.3.2	New entry form	504
6.3.3	Links between authors and victims	505
6.3.4	Insight into links between EU data gathering and data gathering at international organisations	505
6.4	Project architecture and data collection structure	505
6.4.1	Ground level	506
6.4.2	National Focal Point	506
6.4.3	EU Monitoring Centre	507
6.5	Data protection and privacy considerations	508
6.5.1	Personal information, hashing and encryption and website security	508
6.5.2	Hash functions	508
6.5.3	Website security	510
6.5.4	Data protection and privacy	510
6.6	The reporting function	511
7	Testing the IT tool in Belgium and Italy	512
8	The role and function of national rapporteurs	512
9	Conclusion – from rhetoric to reality	513
10	Bibliography	515
10.1	Legal and political documents (in alphabetical order)	515
10.2	Literature	515